

متن ادبی

نقشه مکیم دانا

روزی حکیمی دانا مشغول گشت و گذار در کوچه پس کوچه‌های شهر بود. ناگهان مردی را دید که غمگین و افسرده در گوشه‌ای نشسته و از شدت محنت بر سر خود می‌کوبد. به سمت او روانه و جویای حالش شد: «برادر چرا بی‌تابی می‌کنی؟ مگر کشتی‌هایت غرق شده؟»

مرد با حق‌حق گفت: «من مسافرم. وارد این شهر شدم. قصد چند روزی اقامت داشتم. مسافرخانه بی‌در و پیکر بود و نگران بودم که شب هنگام دزدی از خدا بی‌خبر، اندوخته‌ام را از چنگم دریابورد. بنابراین از بیم سرقت، آن‌ها را به آهنگری که تعریفش را از اهل محل شنیدم، سپردم تا امانت نگه دارد. امروز که مالم را از او طلب کردم، از پس دادن امتناع ورزید. با من دست به گریبان شد و تهدیدم کرد.»

حکیم با دقت به سخنان مرد گوش می‌داد. پس از بیان صحبت‌های او، اندکی تعقل کرد و گفت: «حل این مشکل را به من بسپار. دواي درد تو نزد من است. پولت را از آن حریص حقه باز پس خواهم گرفت.» سپس حکیم، آدرس حجره‌ی آهنگر را پرسید و بعد به مرد گوشزد کرد: «من فردا نزد آهنگر می‌روم. تو نیز در همان لحظه به دکان بیا و امانت خود را درخواست کن.»

آن مرد قبول نمود و به مسافر خانه بازگشت. پس از پایان مکالمه، حکیم به دکان آهنگری رفت. وارد

شد و به آهنگر گفت: «عازم سفر به جای دوری هستم. شنیده‌ام امانت‌دار

خوبی هستی. مقداری از جواهراتم را پیش تو می‌گذارم برایم نگه داری.

تا اگر خدای نکرده پولم را در سفر از دست دادم، در اینجا آب

باریکه‌ای داشته باشم.»

آهنگر از سخن حکیم به وجد آمد و گفت: «به روی چشم»

حکیم توضیح داد: «اول گفتم با خود شما صحبت کنم. فردا خدمت می‌رسم و جواهرات را تحویل می‌دهم.»

حکیم با آهنگر خداحافظی کرد و به خرابه‌ای رفت. درون یک کیسه‌ی چرمی مقداری خرده سنگ و شیشه جای داد و سر کیسه را به خوبی چفت کرد. فردای آن روز در ساعت مشخص در حجره حاضر شد.

چشمان مرد آهنگر از دیدن کیسه در دست حکیم گرد شد و لبخند موزیانه‌ای زد. خیال می‌کرد که زر و عتیقه‌های فراوانی به تورش افتاده و حکیم را خام خود کرده است. در همین حین مرد غریب وارد شد و پولش را طلب نمود. مرد آهنگر فوراً شاگردش را صدا زد و گفت: «کیسه‌ی سکه‌های این شخص، پشت دخل است. آن را بیاور و به صاحبش بده تا خدا از ما راضی باشد.»

شاگرد فوری امانت را آورد و به آن مرد داد. او مالش را پس گرفت و رفت و دعای خیر برای حکیم کرد و متوجه شد نباید به راحتی به کسی اعتماد کند تا اینگونه به دام افراد مکار گرفتار نشود.

ساعتی بعد آهنگر با ولع و طمع در کیسه را گشود تا از مال دنیا چیزی عایدش شود که با مقداری سنگ‌ریزه و خس و خاشاک مواجه شد و به زمین و زمان ناسزا گفت. این چنین بود که فرد حيله‌گر ركب خورد.

پرسشنامه ؟

۱- با توجه به جمله‌ی «از شدت محنت بر سر خود می‌کوبد.» معنی کلمه‌ی «محنت» چیست؟

.....

۲- علت ناراحتی و بی‌تابی مرد مسافر چه بود؟

.....

۳- چرا مرد پول‌هایش را در مسافر خانه نگه نداشت؟

.....

۴- منظور از جمله‌ی «در اینجا آب باریکه‌ای داشته باشم» چیست؟

.....

۵- چرا حکیم به مرد گفت: «همزمان با من به دکان آهنگری بیا و امانت را طلب کن.»؟

.....

۶- دلیل ناسزا گفتن آهنگر به زمین و زمان چه بود؟

.....

۷- چرا آهنگر جلوی حکیم راضی شد تا امانت مرد مسافر را پس بدهد؟

.....

۸- جملات زیر را با توجه به متن داستان، به ترتیب شماره گذاری کنید.

الف) ☐ شاگرد فوری امانت را آورد و به آن مرد داد.

ب) ☐ به سمت او روانه و جویای حالش شد.

پ) ☐ در همین حین مرد غریب وارد شد و پولش را طلب نمود.

ت) ☐ فردای آن روز در ساعت مشخص در حجره حاضر شد.

۹- معنی کلمه‌ی «حجره» چیست؟.....

۱۰- مرد مسافر چه درسی از این اتفاق گرفت؟

.....

۱۱- اگر شما جای مرد مسافر بودید، پول‌هایتان را کجا نگهداری می‌کردید؟

.....

۱۲- از این داستان چه نتیجه‌ای می‌گیرید؟

.....

.....

متن اطلاعاتی

پستاندار بالدار

اگر وارد غاری شدید و متوجه یک دسته موجود سیاه که سروته آویزان هستند، شدید، تعجب نکنید. به خانه‌ی ما خوش آمدید. البته ناگفته نماند که ما روی درختان هم دسته جمعی اتراق می‌کنیم. شاید برایتان جالب باشد بدانید نام ما چیست؟

اکنون شما را دعوت می‌کنم تا سبک زندگی تنها پستانداری که بال دارد و می‌تواند پرواز کند، را

بخوانید. درست حدس زدید نام ما شب کور، شب پرک یا همان خفاش است.

بهتر است از ظاهرمان شروع کنم. ما دارای ۵ انگشت هستیم که توسط یک بال که جنسی شبیه به چرم دارد، به هم متصل هستند. این بال خاصیت ارتجاعی دارد. یعنی وقتی آن را باز می‌کنیم، کشیده می‌شود. حالا سراغ نژادهایمان می‌روم. در مجموع ۱۲۴۰ گونه از ما وجود دارد که به دو دسته‌ی کلی بزرگ خفاش‌ها و کوچک خفاش‌ها تقسیم می‌شویم. بزرگ خفاش‌ها یا خفاش‌های میوه‌خوار که گاهی به آن‌ها روباه پرنده هم می‌گویند، در راهیابی خیلی موفق عمل نمی‌کنند.

جالب است بدانید کوچک‌ترین ما، خفاش خوک بینی کیتی نام دارد که ۲ تا ۲/۶ گرم وزن دارد و قدش بین ۲۹ تا ۳۴ میلی‌متر است. اگر بال هایش باز باشد طول آن به ۱۵ سانتی‌متر هم می‌رسد. البته جای بحث است که کوچک‌ترین پستاندار، خفاش خوک بینی است یا حشره‌خوار ایتروسک!

و اما غول پیکرترین ما که زیر گونه‌ی روباه پرنده و بزرگ روباه پرنده‌ی تاجدار است، با $1/6$ کیلوگرم وزن، رکورد شکسته است. تصور کنید وقتی بال‌هایش را باز می‌کند طول آن به $1/7$ متر می‌رسد. به نظر تان وحشتناک است یا حیرت‌انگیز؟!

اگر بخواهم نام چند گونه از هم‌نوعانم را بگویم، به خفاش خون آشام، خفاش انگشت دراز، خفاش سیل‌دار و خفاش گوش بلند اشاره می‌کنم.

نوبت به خورد و خوراکمان می‌رسد. $\frac{7}{10}$ از ما حشره می‌خورند. که شب‌ها به شکار می‌روند و ما میوه‌خوار تشریف داریم، که نزدیک صبح و غروب یک دلی از عزا در می‌آوریم.

البته بعضی‌ها هم ماهی خوارند و از جانوران تغذیه می‌کنند.

شاید برایتان سوال باشد که چگونه میوه پیدا می‌کنیم؟ درست حدس زدید با حس بینایی و بویایی. اکنون وقت آن رسیده که بگویم خفاش چه نقشی در این جهان دارد. ما در پاکسازی گل‌ها از حشرات و پراکنده کردن دانه‌ی میوه‌ها نقش بسیار مهمی داریم و از این بابت به خود می‌بالیم.

ما تقریباً در سراسر جهان حضور داریم.

نکته‌ی آخر و جالب‌تر این است که وقتی صبح‌ها پرواز می‌کنیم، مسیر و جای دقیق طعمه‌ی خودمان را اینگونه پیدا می‌کنیم: امواج صوتی ارسال می‌کنیم و بازتاب این امواج وقتی به ما می‌رسد، می‌توانیم تشخیص دهیم از کدام طرف به نتیجه‌ی دلخواه می‌رسیم و با این روش اجسام متحرک مثل حشرات و اجسام ثابت مانند درختان را شناسایی می‌کنیم.

راستی موجودی شگفت‌انگیزتر از خفاش سراغ دارید؟

پرسشنامه ؟

۱۳- محل زندگی خفاش کجاست؟

۱۴- نام دیگر خفاش و است.

۱۵- خفاش از چه طریقی میوه‌ها را پیدا می‌کند؟
.....

۱۶- خفاش‌های میوه‌خوار چه زمانی غذا می‌خورند؟
.....

۱۷- خفاش‌ها به چند دسته‌ی کلی تقسیم می‌شوند؟ نام ببرید.
.....

۱۸- در مجموع چه کسری از خفاش‌ها میوه‌خوار و ماهی‌خوار هستند؟
.....

۱۹- پهنای طول بال بزرگ‌ترین خفاش و کوچک‌ترین خفاش چقدر است؟ (وقتی بال‌هایشان باز است).
.....
.....

۲۰- با توجه به متن، راوی این متن جزو کدام دسته از خفاش‌ها است؟ میوه‌خوار، حشره‌خوار، ماهی‌خوار؟ چرا؟
.....

۲۱- چرا هنگامی که خفاش بال‌هایش را باز می‌کند، کشیده می‌شود؟

.....

۲۲- به نظر شما چرا خفاش در پاکسازی گل‌ها از حشرات نقش مهمی دارد؟

.....

۲۳- علت ارسال امواج صوتی توسط خفاش چیست؟

.....

۲۴- گول پیکرترین خفاش زیرگونه‌ی کدام نوع است؟

۲۵- با توجه به متن خفاش را چگونه حیوانی می‌دانید؟ ترسناک یا شگفت‌انگیز و دوست‌داشتنی؟ چرا؟

.....

.....

۲۶- اگر روزی وارد غاری شدید و با یک خفاش مواجه شدید، چه عکس‌العملی نشان می‌دهید؟

.....

.....

۲۷- به نظر شما دلیل نام‌گذاری خفاش خون‌آشام چه بوده است؟

.....